

BÀN LUẬN: ĂN QUẢ NHỚ KẸ TRỒNG CÂY & UỐNG NƯỚC NHỚ NGUỒN - VĂN MẪU 7

Đề bài: Chứng minh rằng dân tộc Việt Nam từ xưa đến nay sống theo đạo lí: Ăn quả nhớ kẻ trồng cây và Uống nước nhớ nguồn.

Lập dàn ý

a. Mở bài:

- + Lòng biết ơn là 1 t/thông đạo đức cao đẹp.
- + Truyền thống ấy đã được đúc kết qua câu tục ngữ “Ăn quả ...”.

b. Thân bài:

- Luận điểm giải thích:

Ân dụ “Ăn quả nhớ kẻ trồng cây, Uống nước nhớ nguồn đã gây nhận thức và truyền cảm về chân lí đó như thế nào?

- Luận điểm chứng minh..

+ Luận cứ 1: Từ xưa đến nay dân tộc Việt Nam vẫn sống theo đạo lí đó: con cháu biết ơn ông bà, cha mẹ.

. Thờ cúng, lễ tết, lễ hội văn hoá.

. Nhắc nhở nhau: “Một lòng thờ mẹ... con”, “Đói lòng ăn hột chà là...răng”.

+ Luận cứ 2: Một số ngày lễ tiêu biểu: Ngày 20/11 Lòng biết ơn của học trò với thầy cô giáo. Ngày 27/7Thương binh liệt sĩ.

+ Luận cứ 3: Một số phong trào tiêu biểu: Lòng biết ơn các anh hùng có công với nước.

. Sóng xúng đáng với truyền thống vẻ vang của cha ông.

. Giúp đỡ gđ có công, tạo điều kiện về công việc, xây nhà tình nghĩa, thăm hỏi...

c. Kết bài:

+ Khẳng định câu tục ngữ là lời khuyên răn có ý nghĩa sâu sắc.

+ Biết ơn là 1 t/c thiêng liêng, rất tự nhiên.

+ Bài học: Cần học tập, rèn luyện...

Bài mẫu 1

Trong kho tàng ca dao - dân ca có nhiều câu phản ánh đạo lý sống của nhân dân Việt Nam. Ví dụ như: Con người có tổ có tông, Như cây có cội như sông có nguồn. Hay: Công cha như núi Thái Sơn, Nghĩa mẹ như nước trong nguồn chảy ra, Một lòng thờ mẹ kính cha, Cho tròn chữ hiếu mới là đạo con. Hoặc: Cây có cội mới nảy cành, xanh lá, Nước có nguồn mới bể rộng, sông sâu... Điều đó cho thấy nhân dân ta từ xưa đến nay sống theo đạo lý: Ăn quả nhớ kẻ trồng cây, Uống nước nhớ nguồn.

Ý nghĩa của hai câu tục ngữ trên nhắc nhở chúng ta phải trân trọng, biết ơn những người đi trước đã đổ mồ hôi, nước mắt và cả máu xương để đem lại thành quả tốt đẹp mà chúng ta đang được hưởng thụ hôm nay.

Lòng biết ơn là biểu hiện của truyền thống coi trọng nhân nghĩa. Lòng biết ơn được nhắc tới trong mọi hoàn cảnh khác nhau của cuộc sống. Nâng bát cơm trên tay, người ta khuyên nhau đừng quên sự vất vả, lam lũ của người nông dân: Ai ơi bưng bát cơm đầy, Dẻo thơm một hạt, đắng cay muôn phần. Uống ngụm nước mát lành giữa trưa hè oi bức, lại nhắc nhau phải nhớ nguồn. Nâng niu một trái chín mọng vừa hái trên cành, chớ quên công lao của kẻ trồng cây.

Tại sao lòng biết ơn lại được nhân dân ta trân trọng đặt lên hàng đầu như vậy? Bởi vì đó chính là tình cảm thiêng liêng của con người, là cơ sở của mọi hành động tốt đẹp đời. Ông bà xưa nay đã dạy: On ai một chút chớ quên... và lòng biết ơn phải được thể hiện qua lời nói, hành động, sự việc cụ thể hằng ngày.

Trong mỗi gia đình, dù giàu sang hay nghèo khó đều có bàn thờ gia tiên. Dầu chỉ nén nhang, chén nước nhưng con cháu gửi gắm vào đó tâm lòng thành kính tưởng nhớ tới công đức của tổ tiên, ông bà, cha mẹ. Việc làm ấy chứng tỏ có một mối quan hệ vô cùng khăng khít giữa các thế hệ với nhau. Người đã khuất dường như luôn có mặt bên cạnh người đang sống, tiếp thêm sức mạnh cho họ trên bước đường mưu sinh vất vả. Lớp hậu sinh bày tỏ lòng biết ơn các bậc tiền nhân bằng cách giữ gìn, phát huy truyền thống để làm vẻ vang cho gia đình, dòng họ.

Trải qua hơn bốn ngàn năm lịch sử dựng nước và giữ nước, dân tộc ta đã phải đương đầu với hàng chục đạo quân xâm lược hung hãn, tàn bạo như: Hán, Tống, Minh, Thanh rồi thực dân Pháp, phát xít Nhật và cuối cùng là đế quốc Mỹ. Bao nhiêu xương máu đã đổ xuống để bảo vệ chủ quyền tự do, độc lập cho Tổ quốc. Trên khắp đất nước đâu đâu cũng có những đền miếu, chùa chiền và đài tưởng niệm để ghi nhớ công ơn của những anh hùng liệt sĩ đã cống hiến và hi sinh cho Tổ quốc. Đền thờ các vua Hùng trên đất tổ Phong

Châu, đền thờ Hai Bà trung ở Hà Tây, đền thờ Đinh Tiên Hoàng ở Ninh Bình, đền thờ các vị vua đời Trần có công ba lần đánh tan quân Nguyên Mông ở Nam Định, Quảng Ninh, lăng chủ tịch Hồ Chí Minh ở Hà Nội, đền Bến Dược ở Củ Chi Thành phố Hồ Chí Minh, nghĩa trang Trường Sơn ở Quảng Trị... và hàng ngàn nghĩa trang liệt sĩ quanh năm được nhân dân ta chăm sóc khói nhang với tấm lòng biết ơn vô hạn.

Một trong những biểu hiện thiết thực của lòng biết ơn là chính sách đúng đắn của Đảng và Nhà nước ta đối với thương binh, liệt sĩ và gia đình có công với cách mạng. Biết bao bà mẹ Việt Nam anh hùng được cả nước tôn vinh, được các cơ quan, đoàn thể, trường học nhận phụng dưỡng để các mẹ yên hưởng tuổi già. Phong trào đền ơn đáp nghĩa nhân rộng khắp nơi. Những ngôi nhà tình nghĩa mọc lên từ miền xuôi cho đến miền ngược. Những đội quân tình nguyện ngày đêm miệt mài đi tìm hài cốt đồng đội ở các chiến trường xưa nơi rừng sâu núi thẳm để quy tập về nghĩa trang liệt sĩ hoặc đưa các anh về với mảnh đất quê hương... Đó là biểu hiện sinh động của đạo lí Uống nước nhớ nguồn, Ăn quả nhớ kẻ trồng cây của nhân dân ta.

Ngoài ra, còn nhiều hình thức khác như xây dựng bảo tàng lịch sử, bảo tàng cách mạng, nhà truyền thống... để nhắc nhở mọi người phải sống sao cho xứng đáng với truyền thống bất khuất, hào hùng của dân tộc; nhắc nhở các thế hệ sau không phải chỉ biết hưởng thụ mà còn phải có nhiệm vụ giữ gìn, vun đắp và phát triển các thành quả lao động, chiến đấu do các thế hệ trước tạo dựng nên.

Có thể khẳng định rằng lòng biết ơn là nền tảng của đạo lí, là thước đo phẩm chất, đạo đức của mỗi con người. Nhận thức được điều đó, chúng ta sẽ sống tốt hơn, có ích hơn cho gia đình và xã hội. Tuy vậy, lòng biết ơn không phải tự nhiên mà có. Nó là kết quả của cả một quá trình rèn luyện, tu dưỡng lâu dài suốt cả cuộc đời.

Bài mẫu 2

Trải qua bốn ngàn năm văn hóa, ông cha ta đã đúc kết những bài học kinh nghiệm có giá trị về cuộc sống. Trong những bài học ấy, cha ông luôn nhấn nhủ thế hệ mai sau phải giữ trọn đạo đức, nghĩa tình, thủy chung, son sắt. Đó là truyền thống tốt đẹp được cử thể bằng những câu tục ngữ quen thuộc, đời thường: “Uống nước nhớ nguồn”, “Ăn quả nhớ kẻ trồng cây”.

Thật vậy, nhân dân Việt Nam từ xưa đến nay luôn xem trọng sự thủy chung và nghĩa tình trong cách sống. Hai câu tục ngữ “Uống nước nhớ nguồn” và “ăn quả nhớ kẻ trồng cây” luôn được ông bà, cha mẹ nhắc nhở, dạy bảo và khuyên răn con cháu.

Câu tục ngữ “ăn quả nhớ kẻ trồng cây”, nếu hiểu theo nghĩa đen chính là khi chúng ta được hưởng cây trái ngọt lành, ta cần nhớ đến công lao chăm bón, tưới tiêu của người nông dân “đắp đập, be bờ trồng cây” để ta hái trái. Thông qua hình ảnh ẩn dụ người ăn quả – kẻ trồng cây, ông cha muốn nhấn nhủ một bài học về cuộc sống đó là khi ta hưởng

thụ thành quả không phải của mình, ta phải luôn biết trân trọng và tìm cách báo đáp công lao của người ấy. Đó là một bài học lớn về nhân cách con người, về đạo lí làm người trong cuộc sống.

Cũng tương tự như câu tục ngữ “ăn quả nhớ kẻ trồng cây”, câu tục ngữ “uống nước nhớ nguồn” cũng gián tiếp ám chỉ con người phải nhớ về cội nguồn sinh dưỡng, nhớ về truyền thống dựng xây để báo đáp những người đã truyền cho ta sự sống.

Trên mảnh đất hình chữ S này, đã có biết bao máu xương của biết bao thế hệ anh hùng ngã xuống hiến dâng tuổi thanh xuân cho màu xanh hòa bình tươi đẹp. Đó là những vị vua Hùng dày công gây dựng đất nước từ thuở Văn Lang, Âu Lạc, là những chiến sĩ vô danh ngã xuống trong trận chiến với quân đội Trung Hoa trên dòng sông Bạch Đằng, là những anh hùng từ bỏ quê hương lên đường ra trận, giải phóng đất nước khỏi sự nô dịch của đế quốc thực dân... Làm sao kể hết được những anh hùng như thế, làm sao kể hết được những công lao to lớn ấy.

Lời Bác dạy: “Các vua Hùng đã có công dựng nước, Bác cháu ta phải cùng nhau giữ lấy nước” đã in hằn vào trái tim của tất cả mọi người. Nên mỗi dịp Quốc giỗ Hùng Vương, con dân trăm họ đều đổ về Phú Thọ nơi đất Tổ linh thiêng, trước là tạ ơn sau là khẳng định tinh thần nồng nàn nước:

“Dù ai đi ngược về xuôi

Nhớ ngày giỗ tổ mừng mười tháng ba”

Xã hội ngày nay đã không ngừng tiếp thu và tiếp nối truyền thống tốt đẹp ấy. Những đóa hoa tươi thắm cùng những lời chúc từ đáy lòng gửi tặng đến thầy cô giáo nhân dịp 20/11 chính là biểu hiện rõ ràng cho lòng biết ơn vô hạn mà học sinh dành cho những người lái đò cần mẫn. Những món quà động viên, lời hỏi thăm chân tình gửi đến gia đình chính sách, gia đình mẹ Việt nam Anh hùng trong các dịp 27/7, 22/12 chính là sự biết ơn chân thành mà xã hội gửi đến những anh hùng, liệt sĩ.

Sự biết ơn đó còn được thể hiện trong tình cảm gia đình. Con cháu quý trọng công ơn sinh thành, dưỡng dục của ông bà, cha mẹ. Anh chị em trong gia đình biết trân trọng, quý mến và yêu thương nhau. Không chỉ vậy, ta còn cần phải biết quý trọng công lao của những người dân lao động:

“Ai ơi bưng bát cơm đầy

Đẻo dai một hạt, đắng cay muôn phần”

Từ đó sống sống tiết kiệm, không phung phí, sống có trách nhiệm, sống chan hòa tình cảm, yêu thương quý trọng mọi người.

Hai câu tục ngữ ngắn gọn nhưng lại cô đúc, kết tinh bài học quan trọng về đạo lí làm người. Thế hệ trẻ hôm nay cần phải giữ gìn những giá trị truyền thống tốt đẹp ấy để thế hệ mai sau sẽ tự hào tiếp bước, phát huy tinh thần, nhân cách, phẩm chất và đạo đức của con người Việt Nam.

Bài mẫu 3

Dân tộc Việt Nam vốn có truyền thống nhân nghĩa thủy chung son sắt. Lòng biết ơn đối với người khác - người có công ơn với mình là một biểu hiện của truyền thống nhân nghĩa đó. Để ghi nhớ và nhắc nhở con cháu đời sau, cha ông xưa đã đúc kết và lưu truyền trong những câu tục ngữ vô cùng ý nghĩa:

Ăn quả nhớ kẻ trồng cây

Uống nước nhớ nguồn

Tuy là hai câu tục ngữ khác nhau, cách diễn đạt cũng khác nhau nhưng cả hai đều chứa đựng bài học luân lí về cách sống, về tình nghĩa cao đẹp của người Việt Nam với nhau. Khi ăn trái ngon ngọt, ta phải nhớ ơn người đã dày công vun trồng, chăm sóc từ khi cây còn con đến lúc ra quả ngọt trái chín. Được uống ngụm nước trong lành, mát lạnh, nhất định ta không được quên cội nguồn - nơi dòng nước chảy tới. Vẫn là đặc điểm quen thuộc của tục ngữ, vẫn là những hình ảnh tượng trưng độc đáo và hàm súc, cha ông ta gửi gắm vào đó lời răn dạy về lòng biết ơn: người được hưởng thành quả lao động thì phải biết ơn người tạo ra nó. Để có được cuộc sống như ngày hôm nay, ta không được quên ơn những người đã mang đến cho ta sự ấm no hạnh phúc.

Truyền thống “Uống nước nhớ nguồn”, “Ăn quả nhớ kẻ trồng cây” vốn đã đi vào đời sống, là nét đẹp trong phẩm chất của người Việt. Gần gũi là thờ cúng ông bà tổ tiên mỗi khi tết, giỗ trong mỗi gia đình để tỏ lòng biết ơn công lao sinh thành dưỡng dục của con cháu, rậm rộ hơn là những lễ hội được tổ chức hàng năm tưởng nhớ các vị anh hùng dân tộc. Bác Hồ đã dạy: “Các vua Hùng đã có công dựng nước, Bác cháu ta phải cùng nhau giữ lấy nước”. Vì thế mà:

Dù ai đi ngược về xuôi

Nhớ ngày giỗ Tổ mùng mười tháng ba.

Cứ đến dịp lễ hội đền Hùng (Phú Thọ), nhân dân cả nước lại nô nức kéo nhau về nơi quê cha đất tổ để tưởng nhớ công lao dựng nước của vua Hùng, ở mỗi làng, mỗi thôn xóm vẫn diễn ra hoạt động hội làng đều đặn nhằm ghi tạc công lao của các vị thành hoàng làng, tổ nghề, tổ sư.

Để có được cuộc sống ấm no như ngày hôm nay, cha ông ta đã phải đổ mồ hôi, xương máu và cả tính mạng của mình để giữ vững bình yên cho đất nước. Từ thời “mang gươm đi mở cõi” lịch sử của Việt Nam đã là lịch sử dựng nước gắn liền với giữ nước. Hai Bà Trưng, Trần Hưng Đạo, Lê Lợi, Quang Trung... đều trở thành những tên phố, tên đường, tên trường học... luôn nhắc nhở chúng ta về sự đóng góp to lớn của họ cho đất nước. Khắp các địa phương trên cả nước, đền thờ các vị anh hùng dân tộc đều là những di tích lịch sử, trở thành nơi thăm viếng của cả khách trong nước và ngoài nước. Toàn thể nhân dân Việt Nam một lòng biết ơn Đảng, cách mạng và Bác Hồ. Hàng năm, chúng ta có ngày 27/7 - ngày Thương binh liệt sĩ để tỏ lòng biết ơn tới những anh hùng có công với cách mạng, lòng biết ơn được thể hiện bằng hành động rất cụ thể như phong trào “đền ơn đáp nghĩa”, “nhà tình nghĩa”... Xã hội cũng có nhiều chính sách ưu đãi, hỗ trợ, giúp đỡ gia đình thương binh liệt sĩ, bà mẹ Việt Nam anh hùng.

Gần gũi với học sinh nhất là ngày 20-11 - ngày Hiến chương các nhà giáo Việt Nam. Tục ngữ có câu “nhất tự vi sư, bán tự vi sư”, “không thầy đố mày làm nên” là để nói về công lao to lớn của thầy cô giáo đối với các thế hệ học trò. Vì thế cứ mỗi dịp 20-11 hàng năm, học sinh cả nước lại hân hoan bày tỏ lòng biết ơn, yêu kính của mình đối với thầy cô. Trong tình cảm ấy, lòng biết ơn ấy không chỉ thể hiện vào dịp lễ tết, ngày nhà giáo Việt Nam mà phải thực hiện bằng sự tôn trọng, vâng lời thầy cô mỗi giờ lên lớp, bằng kết quả học tập tốt và trong suốt cả cuộc đời.

Những phong tục, lễ hội đáng quý ấy đã trở thành hoạt động không thể thiếu hàng năm của người Việt Nam. Bởi, nhớ ơn Người mang lại cho mình cuộc sống ấm no hạnh phúc trở thành lễ tự nhiên, trở thành nếp sống, nếp nghĩ và phẩm chất tốt đẹp của nhân dân ta. Đó cũng là một trong những đạo lí làm người của dân tộc Việt Nam. Đối với người học sinh thể hiện lòng biết ơn ông bà cha mẹ, thầy cô bằng hành động cụ thể chính là đang thực hiện đạo lí làm người ấy.